

УДК 616.314-08:378.147-027.22 "364"

**INSTITUTIONAL ASPECTS OF ADVANCEMENT OF TRAINING
IN PREVENTIVE DENTISTRY OF DEGREE-SEEKING STUDENTS
IN TERMS OF MARTIAL LAW**

**ОРГАНІЗАЦІЙНІ АСПЕКТИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ
ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ З ТЕРАПЕВТИЧНОЇ СТОМАТОЛОГІЇ В УМОВАХ
ВОЄННОГО СТАНУ**

Saliuk O.D./ Салюк О.Д.

PhD in Medicine, Associate Professor

ORCID ID: 0000-0002-3029-0286

Makarova I.A./Макарова І.А.

Assistant

Dnipro State Medical University,

Ukraine, Dnipro, Vernadsky street, 9, 49044 Асистент

Дніпровський державний медичний університет,

Україна, м. Дніпро, вул. Вернадського, 9, 49044

Резюме. В роботі розглянуті можливості удосконалення процесу практичної підготовки здобувачів вищої освіти з терапевтичної стоматології в умовах воєнного стану шляхом використання інноваційних технологій.

Ключові слова: практичні навички, вміння, терапевтична стоматологія, воєнний стан.

Abstract. In the work there are considered possibilities of advancement of process of training in preventive dentistry of degree-seeking students in terms of martial law by using innovative technologies.

Key words: practical skills, competence, preventive dentistry, martial law.

Вступ.

Проблема підвищення якості підготовки фахівців набуває на сучасному етапі розвитку освіти особливого значення. Підготовка спеціалістів у галузі «Стоматологія» неможлива без оволодіння студентами необхідної кількості мануальних навичок. Щоб забезпечити опанування майбутніми стоматологами системи знань, навичок та вмінь, і набуття відповідних компетенцій на кафедрі

терапевтичної стоматології Дніпровського державного медичного університету створений симуляційний центр, обладнаний сучасним устаткуванням. Саме на базі цього центру студенти 2,3,4,5 курсів відпрацьовують мануальні навички. Як вже нами зазначалося раніше, пандемія COVID-19 та спричинені нею карантинні заходи поставили нові виклики перед системою дистанційного навчання, адже заняття з використанням дистанційних технологій відбувались на постійній основі для всіх студентів [1,2]. З початком широкомасштабного вторгнення російських військ в Україну стало зрозуміло, що повернення до аудиторій відкладається на невизначений термін, що значно ускладнило набуття студентами практичних навичок, без яких неможливо опанувати вибраний фах. Тому довелося ширше запроваджувати дієві форми роботи для формування і підтримання здобувачами набутих навичок і умінь.

Основний текст.

Кафедра терапевтичної стоматології є клінічною кафедрою. Оволодіння дисципліни «терапевтична стоматологія» починається з вивчення фантомного (переклінічного) курсу, освоєння якого має свої специфічні особливості. Перші спроби набуття необхідних навичок реалізуються за допомогою моделей, видалених зубів, спеціальних пристосувань, що імітують ротову порожнину – фантомів. Вивчення фантомного курсу сприяє не тільки освоєнню роботи на фантомі, але і дає можливість зрозуміти особливості та послідовність лікувальних маніпуляцій в клінічних умовах. Адже оволодіння запланованими навчальною програмою мануальними навичками лежить в основі реалізації цих навичок на наступних етапах навчання. Якщо взяти до уваги факт знаходження освітнього процесу впродовж трьох останніх років в нестабільному вигляді, тобто в змішаній формі переважала дистанційна форма навчання. Через це постійно існувала проблема з реальним відпрацюванням практичних навичок на тренажерах. За проміжки часу, що дозволяли опинитися в офлайн-режимі, ми намагалися підсиленими темпами максимально компенсувати недоліки практичної підготовки. Зрозуміло, що безпосередній контакт із пацієнтом, спостереження за роботою рук викладача-наставника під час огляду чи

проведення ним стоматологічних маніпуляцій є найкращим способом опанування студентами відповідних практичних навичок.

Програма фантомного курсу терапевтичної стоматології досить значна за обсягом. Вона вміщує питання організації і роботи терапевтичного відділення стоматологічної поліклініки, обладнання та інструментарію, принципи препарування каріозних порожнин; техніку проведення ендодонтичних втручань на зубах різних груп; особливості пломбування каріозних порожнин класів за Блеком і методи пломбування кореневих каналів зубів. Саме ці маніпуляції лежать в основі лікування найбільш поширених стоматологічних захворювань: карієсу зубів і його ускладнень. Тому отримані теоретичні знання та набуті практичні навички на фантомному курсі слугують гарною підмогою для подальшого вивчення дисципліни на 3 курсі. Продовжується розширення запасу знань, вдосконалення практичних навичок і вмінь. Тому клінічний курс, в певній мірі, можна вважати додатковим компенсаторним часовим ресурсом за необхідністю.

А поки за умов відсутності можливості тренуватися на фантомах намагаємося підтримувати практичний фантомний курс, починаючи теоретично ознайомлювати студента з виконанням нової навички за допомогою відеофільмів, знятих з участю студентів в навчальному класі. Вони транслюються он-лайн, і викладач коментує особливості проведення маніпуляції. Студенти при цьому при необхідності звертаються з питаннями під час транслювання відео для з'ясування незрозумілих моментів щодо ходу виконання тих чи інших втручань. До того ж, в будь-яку хвилину можна повторити трансльовані кадри і впевнитися, що студентам все зрозуміло.

Під час підготовки до практичного заняття в рамках позааудиторної самостійної роботи здобувачам освіти рекомендується використання електронного посібника, що вміщує алгоритми виконання стоматологічних маніпуляцій. В ньому наводиться докладна методика і критерії контролю якості виконання стоматологічних маніпуляцій. Обов'язково на початку алгоритму представлено необхідне матеріальне забезпечення для його виконання.

До того ж, на 3 курсі у студентів стоматологічного факультету розширюється перелік практичних навичок за рахунок набуття навичок та вмій у обстеженні стоматологічного хворого. Саме в цей період навчання в освітньому процесі підвищується значення організованої взаємодії між студентами і рекомендується ширше застосування інтерактивних методів. Це об'єднує студентів та дає їм можливість працювати в групі: сумісно вирішувати складні питання, моделювати різні клінічні ситуації з конкретної дисципліни.

Про актуальність впровадження в освітній процес студентів-медиків інтерактивних методів навчання багато інформації наводиться на шпальтах сучасної науково-методичної літератури [3]. Прикладом таких методів слугують ситуаційні методи навчання (кейс-методи), які використовують викладачі нашої кафедри. Вони являють собою розгляд клінічної ситуації, яка виникає у лікарів-стоматологів на щоденному прийомі пацієнтів і яка передбачає прийняття відповідної тактики ведення пацієнта. Тому ситуаційні методи навчання ґрунтуються на достатньо докладному викладі конкретної клінічної ситуації, а форма викладу передбачає детальний опис скарг пацієнта, анамнезу захворювання та анамнезу життя, даних об'єктивного обстеження з використанням основних і додаткових методів дослідження. Вирішення задачі передбачає визначення попереднього діагнозу, проведення диференціальної діагностики і постановки кінцевого діагнозу з наступним призначенням відповідного лікування. В подібній ситуації здобувач знань ніби переноситься за межі освітнього простору, розуміє всю сутність і важливість питань, спрямованих для досягнення мети.

Важливою обставиною при використанні ситуаційних методів є творчий почин в процесі навчання. Студенти не мають правильної, раніше запрограмованої відповіді у вирішенні поставленої задачі і повинні самостійно, виявляючи ініціативу та наполегливість, знайти правильне рішення. Такий підхід у навчанні надає змогу впливати на інтелектуальний та професійний розвиток студента, аргументовано висловлюватися та захищати свою точку зору, створює умови для формування і розвитку професійних навиків, розвитку

комунікативних компетенцій та самостійної роботи.

Висновок.

Вимушений воєнний стан в нашій країні значно обмежив навчання, і в той же час, став рушійною силою, що стимулює фундаментальні та структурні зміни в навчанні. Одним із головних наших завдань є безпосередня та активна участь у цьому процесі. Для повноцінного здобуття практичних навичок і теоретичних знань необхідно більш широко впроваджувати в освітній процес студентів-стоматологів інтерактивні методи навчання.

Література.

1. Saliuk O.D. The role of distance learning in the organization of educational process at the dental faculty of medical university in modern conditions / O.D. Saliuk, I.A. Makarova // International scientific conference "Global science and education in the modern realities'2021". August 17-18, 2021. «ISE&E» & SWorld in conjunction with KindleDP Seattle, Washington, USA. P.141-142.

2. Saliuk O.D. Optimization of independent work of students in distance learning / O.D. Saliuk, I.A. Makarova // Актуальні питання підвищення якості освітнього процесу: матеріали науково-практичної конференції з міжнародною участю, присвяченої 30-річчю Незалежності України (Яремче, 24 вересня 2021 р.), Яремче, 2021.- С.58-59.

3. Разнатовська О.М. Актуальність впровадження в освітній процес студентів-медиків інтерактивних методів навчання / О. М. Разнатовська, О. А. Мурзіна, О. І. Потоцька, Г. М. Алексєєва // Медична освіта. - 2018.- №4 .- С.85-88.